

Hazahívó útravaló

Szemlélet- és ifjúságfejlesztés Mezőörsön

Mezőörs. Egy alig 950 főt számláló település Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megye határán. A települést kettészelő 81-es főút elvezető csatorna gyanánt apasztja a helyi népséget, hiszen a fiatalok a közeli nagyvárosokban remélik megtalálni boldogulásukat. A Magyar Műhely Alapítvány és Általános Művelődési Központ – melynek keretei között gimnázium is működik – azt a célt tűzte ki, hogy csökkenti az elvándorlást. A fiatalok helyben tartásáról és az ezt segítő szemléletformáló tevékenységről az alapítvány munkatársa, Szepesi Gergő osztotta meg gondolatait és tapasztalatait.

Tokár János: Milyen kihívásokkal szembesültök Mezőörsön a fiatalság elvándorlását illetően?

Szepesi Gergő: Mezőörs Győrtől 20 km-re helyezkedik el, s jelentősen érvényesül a nagyváros elszívó hatása. Győr alapvetően egy ipari város, nagy cégek telephelyei működnek itt. Min-

den második környékbeli fiatalnak az a jövőképe, hogy majd Győrbe megy el tanulni, s ott is kezd el dolgozni valamelyik nagyobb vállalatnál. A népességfogyásra jellemző, hogy 1990-ben az általános iskolás korú diákok száma még 180 volt, viszont ma már csak 40, és nagyjából ez a tendencia jelenik meg a környező településeken is. A célunk, hogy a fiatalok maradjanak helyben, és itt próbáljanak érvényesülni. Nagyon nehéz az embereket rávenni, hogy önmaguk merjenek vállalkozni, saját kezükbe vegyék a sorsukat. Sokkal kényelmesebb részévé válni egy meglévő rendszernek, mint önálló döntéseket hozva meghatározni a jövőnket. Az Alapítvány szándéka, hogy a fiatalok nemzedékének nevelése olyan értékek mellett történjen, amelyek segítenek abban, hogy a szülőföldjéhez ragaszkodó, értékeit ismerő, megbecsülő és megőrizni hajlandó, felelősségteljes gondolkodású gyerekek nőjenek fel.

T. J.: Ebben segít az iskola is...

Sz. G.: Az iskola 1999-ben indult el. Az erre a célra kialakított épület a helyi mezőgazdasági szövetkezet tulajdonában állt, ezt újítottuk fel társadalmi összefogással. Iskolánk 23 diákkal indult, de jelenleg már 186-an tanulnak itt. Jelenleg 25 településről járnak hozzánk gyerekek, jellemzően 25-30 km-es körzetből, de voltak már Pestről, Szolnokról és más távolabbi településekről is.

MAGYAR MŰHELY
 ALAPÍTVÁNY

T. J.: Miben nyújt többet ez az iskola más intézményeknél?

Sz. G.: Az osztálylétszámok itt kisebbek, mint más iskolákban: megközelítőleg tízen tanulnak egy évfolyamban, ezáltal többet tudnak a tanárok foglalkozni egy-egy diákkal, jobban odafigyelnek rájuk és szeretettel, empátiával teszik ezt. Fontosnak tartom, hogy az itt tanító tanárok mindegyike példamutató családi életet él, ami hitelességet ad személyüknek, ezen felül a tanítási órákba is bele tudnak vinni olyan tartalmakat, amelyek értéket közvetítenek.

T. J.: Mi erre a legjobb példa?

Sz. G.: Szerintem a történelem-oktatás. A hivatalos tananyag mellett több szó esik például a történelmi események háttéréről, összefüggéseiről, példaértékű, ám nem a „kánon” részét képező személyek életéről, munkásságáról. Nem az évszámok sorát tanítják, hanem gondolkodni, összefüggésekben látni akár nagyobb időtávokban is.

T. J.: A formális oktatáson kívül milyen tevékenységek segítik az alapítvány céljait?

Sz. G.: Fontosnak tartjuk a diákok közösségekbe szervezését, ezáltal a

A Magyar Műhely ÁMK épülete

A népességmegtartó erő növelésében fontos szerepet játszik a hagyományápolás

társadalmi aktivitás növelését. A fiatalok többsége sajnos szinte csak a virtuális közegben él „közösségi” életet, ami a valóságban – éppen a szociális kompetenciáik kiforratlansága miatt – egyfajta elszigetelődést eredményez. Gyakran tapasztalom, hogy a fiatalok többsége türelmetlenebbé, ingerlékenyebbé válik, ha verbális kapcsolatteremtésre „kényszerül”, nem tudja megélni a másik közelségét. Az ifjúsági közösségek fejlesztésének tehát nagy szerepe van ezen kompetenciák fejlesztésében ugyanúgy, mint közvetetten a helyi társadalmi aktivitás növelésében, valamint a hagyományápolásban, s ez megnyilvánul konkrét közösségi cselekvésekben is

T. J.: *Például?*

Sz. G.: Szabó Gyula, alapítványunk elnöke, a helyi római katolikus plébános a gimnáziumi osztályoknak hetente tart közösségi órát, ami leginkább az erkölcsstanra hasonlít, azzal a különbséggel, hogy itt nincs szigorúan vett tananyag: az órák tematikáját

alapvetően a diákok érdeklődése, életményei határozzák meg. Emellett két éve van már egy 18-20 fős cserkészcsapatunk, amit két helyi szülő vezet. Kiemelném továbbá a Rákóczi-kört, ami 14 és 18 év közötti fiatalokból álló, 15 fős önszorgalmi kör. Havonta egyszer találkoznak, kiválasztanak egy témát, és arról beszélgetnek, egyfajta teadélután jelleggel. Két-három órás egy ilyen alkalom. Van egy előadó köztük, aki lelkesen készül, elolvassa az adott témára vonatkozó könyvet, és erről beszél. Utána elkezdenek vitatkozni, kérdéseket tesznek fel, érdekes párbeszéd indul el. Ezt az elképzelést egyébként egy jó barátom és én indítottuk el, amikor még gimnazisták voltunk. Azóta is töretlenül működik. A minden évben megtartott egyhetes táboraink is a közösségek erősítését szolgálják. Mindegyik tábor egy-egy téma köré épül fel, azzal kapcsolatban szoktunk hívni vendégelőadót is. Témánk volt a Szent Korona-tan, de foglalkoztunk már a pálos renddel, mint magyar alapítású

szerzetesrenddel, a magyar őstörténettel, Rákóczi mozgalomával. Behatóbban foglalkozunk a példamutató történelmi személyekkel, Rákóczi Ferencsel, Mátyás királlyal, Szent Lászlóval, Széchenyivel.

T. J.: *Jellemző, hogy a fiatalokkal közösen szervezitek a települési programokat?*

Sz. G.: Igen, immár 6 éve minden évben megrendezzük a Pünkösdvári vigasságokat, melynek megvalósításában a fiataljaink aktívan közreműködnek. Különböző játékokat, sorversenyeket vezetnek, – például pünkösdi király választást, hétpróbás menyecske választást – a szórakoztató feladatok szervezésében, lebonyolításában segítenek. Nagyon fontos a környezettudatos életre való nevelés, ha ilyen tematikával rendezünk napot, akkor mindig van olyan sorverseny vagy más elképzelés, amit a diákok állítanak össze – teszem hozzá – nagyon kreatívan. Tehát ők már a tervezési, szervezési szakasztól kezdve részt vesznek a programok megvalósításában.

T. J.: *Említetted, hogy fontos számotokra a környezettudatosságra való nevelés.*

Sz. G.: 2013-2014-ben felépült egy aula, benne egy hatalmas előadótérrel,

Mezőörsi cserkészcsapat a Bakonyban

„Pünkösdváró” leányok

ahol számos programot lehet szervezni. Tulajdonképpen egy projekt keretében rendeztük be a demonstrációs teret. A projekt neve „Esernyő-napernyő aula” volt és lehetővé tette, hogy az épület rendszeres nyitva tartással várja az érdeklődőket, köztük az iskolás korosztályt is. Van itt például szélkerék, napelem modell és napkollektor. Láthatják az ingamozgást, vagy azt, hogy hogyan működik a kapcsolt energiatermelés. A fiatalokat ez nagyon érdekli, jó, hogy megérinthetik, kipróbálhatják ezeket a modelleket, a bemutató kifejezetten interaktív ezáltal. Fontosnak tartjuk, hogy már egészen fiatal kortól kezdve kialakuljon bennük a környezettudatos szemlélet, és hogy felelősséget vállaljanak környezetük iránt.

T. J.: Szemléletformálás kapcsán beszélünk már a példamutatásról, a kritikai gondolkodásról, a környezettudatosságról, de e téren kiemelkedő jelentőséggel bírnak a határon túli kapcsolataitok is.

Sz. G.: Van kapcsolatunk Erdélyvel és a Felvidékkel is. Úgy gondoljuk, hogy a mai fiataloknak meg kell tanulniuk, hogy körülöttük más országokban is élnek még magyarok. Sokuknak még mindig szlovák a felvidéki, és román az erdélyi magyar ember, de ezt a szemléletet szépen lassan át tudjuk formálni. Van testvériskolánk Felvidéken, a révkomáromi Marianum. Ez egy egyházi, magyar nyelvű iskola. Az iskolák közötti kapcsolatot a kerékpártúrák, és március 15. közös megünneplése is erősíti. Az ünnepséget teljes mértékben a két intézmény

fiataljai tervezik, szervezik és bonyolítják le. Eddig mindig sikeres volt az általuk megszervezett program. Természetesen, ha szükséges, kapnak segítséget, és van mellettük mentor, de alapvetően ők találják ki a program elemeit. Erdélybe is szoktunk menni a gyerekekkel kirándulni, az erdélyiek pedig karácsonykor szoktak jönni hozzánk betlehemes énekelni, tehát próbáljuk minél szélesebb körben összehozni a kinti fiatalokat az itteniekkel, hogy lássák: az egy egészen más világ... A letisztult értékrenddel és identitástudattal bíró ifjúság az elvándorlást akadályozó törekvéseink alapkövét képezi.

T. J.: Az alapítvány 1993-ban alakult, kezdeti tevékenysége népfőiskolai

jelleget öltött. Jól érzékelem, hogy szervezett szemléletformáló tevékenysége lényegében már ekkor kirajzolódott?

Sz. G.: Valóban. Az alapítók kiemelt célja volt a környéken élők aktív bevonása az élethosszig tartó tanulás folyamatába. Első előadónk jellemzően a történelem és néprajz területéről osztották meg a rendszerváltozás után már szabadabban közölhető tudásukat többek között a határontúli magyarságról. A szemléletformáló előadások havi rendszerességgel történő megszervezése máig az alapítvány tevékenységét képezi.

T. J.: Milyen szerepe lehet a népfőiskolának egy kistelepülés fejlődésében?

Sz. G.: Fontosnak tartom a népfőiskolát az élet számos területére kiterjedő tanítás vonatkozásában. Ezek az intézmények olyan szellemi centrumot képezhetnek, amely nemcsak a használható tudás átadását, hanem a közösségeikért aktívan szerepet vállaló emberek találkozásait, fórumát is megteremtik. Perspektívát tud biztosítani – akár munkahely, akár egy későbbi vállalkozás, gazdálkodás elindításának tekintetében – oly módon, hogy képes összefogni a térség vállalkozóit, akik a fiatalokkal találkozhatnak és segíthetnek számukra a céljaik elérésében. A népfőiskola lehet az a megtartó erő, ami megteremtheti majd a helyi aktivitás igényét a mai

Március 15-i ünnepség a révkomáromi testvériskola diákjaival

Kiszérés a Duna partján

fiatalokban. Fontos, hogy megértsék: ha mindenki szerepet vállal a közösség érdekében, bármilyen cél elérhetővé válik.

T. J.: *Tudsz olyan fiatalról, aki a nálatok töltött évek alatt szerzett tudást és képességeket a saját közössége javára tudta fordítani?*

Sz. G.: Szalai Áron, aki nálunk végzett, Agygosszergényen a helyi civil élet meghatározó alakjaként tevékenykedik a Közi Horváth József Népfőiskolán – ő az egyik legjobb példánk. Általánosságban elmondható, hogy komoly identitástudattal, felelősségérzettel kerülnek el innen a fiatalok. Sokkal jobban támaszkodnak a hit és a becsületesség pilléreire. Lehet, hogy ezek mára avított fogalmakká váltak, s nem is túl népszerűek, de jellemző rájuk. Ugyanakkor van egyetemista csoportunk is. Akik kikerülnek innen egyetemre, főiskolára, azokat havonta egy alkalommal összehívjuk, találkozunk velük egy félnapos program keretében, s megvitátjuk, kivel mi történt, hogy boldogul az életben. A már családosokat pedig az évközi programjainkra várjuk, és szívesen is jönnek. Két-három év múlva – reményeink szerint – már az itt végzettek gyermekei fognak ebbe az iskolába járni. Ugyanakkor, ne felejtjük el, hogy nekünk is szükségünk van munkatársakra, ezért próbáljuk úgy nevelni a gyerekeinket, hogy visszatérjenek hozzánk. Már előttem is volt egy fiatalember, aki visszajött ide dolgozni, én vagyok a második a tanítványok közül. Több diák is van, aki befejezván az egyetemet, visszavágyik ide, és munkalehetőség iránt érdeklődik.

T. J.: *Vannak olyan önkénteseitek, akik az iskola elvégzése után a mai*

napig is aktívan részt vesznek a munkátokban?

Sz. G.: Igen, mindig vannak páran, akik segítenek – erejükhez mérten – az irodai munkától elkezdve, a szervezéseken, meg az egyszerű ügyintézéseken át, egészen a foglalkozások, előadások megtartásáig. Ez utóbbi legtöbbször összefüggésben áll az általuk végzett tanulmányokkal. Magam két és fél évig voltam az alapítvány önkéntese, 2015-től pedig már alkalmazottként segítem a szervezetet.

T. J.: *Hogyan viszonyulnak az alapítványhoz a helyiek, illetve azok, akik nem mezőőrsek?*

Sz. G.: Az Alapítvány munkájától csak azok a környékeliek maradnak távol, akik nem nyitottak az általunk képviselt értékrendre. Ugyanakkor, ha a pozitívumot akarom elmondani – s mindig arra törekszem – nagyon sok mindent sikerült újjáéleszteni, elsősorban az évközi ünnepkörök tekintetében: gondolok itt a pünkösdi szokásokra, a szüreti felvonulásra, vagy az egyházi ünnepkörhöz kapcsolható programra, a Lelki Napra. Utóbbit a szülők pozitívumként szokták emlegetni egymás között az iskolánkkal

kapcsolatban. Rendszeresen tartunk nyílt napokat, ahová nemcsak szülők, hanem nagyszülők is jönnek, és a közös időtöltés révén erősítik egymás között a kapcsolatokat. A nem helyiek elsősorban a személyes kapcsolatokon keresztül, úgymond szájhagyomány útján értesülnek rólunk.

T. J.: *Szerinted hogyan kell megközelíteni a mai középiskolás generációt?*

Sz. G.: Kérlelhetetlen szeretettel. Nagyon fontos szerintem a fegyelmeztség, nyitottság, és az is, hogy úgy próbáljuk őket megfogni, hogy ő maga is megélhesse azokat a gondolatokat, amiket közvetítesz felé – mert amíg kívülről mutatsz vagy beszélsz valakinek valamiről, addig nem fogja úgy befogadni, mint amikor azt ő is átéli. Tapasztaltam már, hogy a közös játékba beleszótt tartalmas gondolatok sokkal jobban megragadnak a fiatalokban. Sokszor beszélgetek a középiskolásokkal, mert úgy gondolom, hogy fontos, hogy érezzék azt, hogy számít a véleményük és figyelnek rájuk. Meg kell hallgatni, ugyanakkor határozottan a jó irányba kell őket terelni. Vannak határok, amiket szükséges meghatározni, de azt gondolom, hogy ezek nálunk megvannak.

A közösségük, településük iránt elhivatottá tenni egy nemzedéket azok az ember(t)nevelők képesek, akik szakmájukat hivatásként élik meg, s céljaik nem csupán számokká redukálódnak, hanem küldetéséssé érnek bennük. Ez teszi őket hitelessé a fiatalabb generációk előtt és képessé arra, hogy értékrendjüket felelősséggel átadva biztossítsák a közösség jövőjét.

SZEPESI GERGŐ 1993. július 1-én született Győrben. A Magyar Műhely Alapítvány gimnáziumában Mezőőrön szerzett érettségét 2012-ben. Ugyanebben az évben kezdte meg tanulmányait a Széchenyi István Egyetem Audi Hungária Járműmérnöki Karának környezetvédelmi mérnök szakán. Tanulmányait jelenleg is itt folytatja. 2012-2015-ig a Magyar Műhely Alapítvány önkéntese, 2015. január elsejétől munkatársa.

TOKÁR JÁNOS 1987. szeptember 13-án született Orosházán. Felsőfokú tanulmányait 2006-2009 között az Eszterházy Károly Főiskola, történelem BA valamint 2009-2011 között a Szegedi Tudományegyetem történelemtanár MA szakán végezte. 2015 novemberében Közművelődési szakember I. végzettséget szerzett. 2013. október 15-én a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájának, 2014 januárjától az intézmény Országos Önkéntességi Szakmai Központjának munkatársaként dolgozik. Szabadidejében egy fiatalok által generált közösségi kezdeményezést mentorál Kondoroson, melynek célja a helyi 14-25 éves korosztály aktivizálása kezdeményezőkézségük és vállalkozói kompetenciájuk fejlesztése útján.